

# הלכות הדף היומי

## מסכת נדרים

### תוכן

- א. נזיר מושגי יסוד..... 1.
- ב. דנדר והוא בבית הקברות ... מאלתר חיילא עליה..... 3.
- ג. קם ליה בבל תאחר משום דקא מאחר נזירות דטהרה..... 4.
- ד. תגלחת אינה מעכבת מצות גילוח מיהא לא מיקיים..... 4.
- ה. חטאת חלב שאין מתפיסה בנדר ועובר בבל תאחר..... 4.
- ו. הריני נזיר אפילו מן חרצן הוי נזיר לכל..... 4.
- ז. ואם גילח על אחת משלשתן יצא..... 5.
- ח. האב מיפר נדרי בתו ובעל מיפר נדרי אשתו..... 5.
- ט. נזירות האב מיפר נזירות בתו ובעל מיפר נזירות אשתו..... 6.
- י. בכולן עד שיאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך..... 6.

### דף ד.

## א. נזיר מושגי יסוד

הנזירות<sup>1</sup> היא בכלל נדרי<sup>2</sup> איסור, שנאמר (במדבר ו', ב') כי ידור נדר<sup>3</sup> נזיר להזיר. ואם אמר הריני נזיר, נעשה נזיר, ושלשה דברים אסורים עליו<sup>4</sup> ששלוש מצוות "לא תעשה" ישנן בנזיר:

<sup>1</sup> דינים אלו מבוארים במנחת חינוך שסח מאות א – אות טז מהרמב"ם ושאר פוסקים עיי"ש.  
<sup>2</sup> עיין במהרי"ט ח"א סי' נ"ג ונ"ד שמפלפל שם בעוצם פלפולו הו"ך מאי זה נזיר, אי הוי כנדר דהוי מיתסר חפצא, הכי נמי הדברים הללו שנאסר בהם הו"ך להו"ך מיתסר חפצא אנברא, או הוי כמו שבועה דמיתסר גברא אחפצא, כמבואר בנדרים ב ע"ב. ועיי"ש שהעלה דהוי מיתסר גברא כמו שבועה, ומ"מ הוא חלוק משבועה, דשבועה אף דאסר נפשיה מ"מ אין גופו נתפס בשבועה, ובנזיר גופו נתפס ונתקדש בקדושת נזיר דומיא דכהן, וממילא נאסר בדברים הללו, עיי"ש הנפקא מינה מזה. ודעת מהר"י בסאן שם (סי' נ"ד) דהוי לנמרי כמו נדר דהוי מיתסר חפצא אנברא. וענינים אלו עמוקים מאד (מנחת חינוך שסח אות א)  
<sup>3</sup> ומהני שאלה בנזירות כמו בנדרים כמ"ש בשו"ע יו"ד סי' רכ"ט סעי' ט כ"כ הרמב"ם רפ"ב מהל' נזיר מי שנדר בנזיר ונחם על נדרו ה"ז נשאל לחכם ומתירין לו נזירתו בדרך שמתירים שאר נדרים עכ"ל שם ודע שמה שכתוב בנוסח התרת נדרים שאנו נוהגין בגלילות אלו לאמרם בער"ה וכל מיני נזירות שקבלתי עלי ואפילו נזירות שמשון כו' נוסחא מוטעת היא שהרי נזירות שמשון אין לה התרה כלל והוא ש"ס ערוך והלכה פסוקה וכנז"ל בש"ך (פתחי תשובה שם ס"ק ו)  
<sup>4</sup> ואסורים על שלושת מיני נזירים נזיר לזמן, ונזיר עולם ונזיר שמשון.

# הלכות הדף היומי

## מסכת נדרים

א. לא לאכול ולא לשתות מכל היוצא מן הנפץ<sup>5</sup>, שנאמר (במדבר ו, ג – ד) מיין ושכר יזיר חמץ יין וחמץ שכר לא ישתה וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל, כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מנפץ היין מחרצנים ועד זג לא יאכל.

ב. לא לגלח את שיער ראשו<sup>6</sup>, שנאמר (שם ה) כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו

ג. לא להיטמא למת<sup>7</sup>, שנאמר (שם ו) כל ימי הנזיר לה' על נפש מת לא יבא. ואם עבר על איזה דבר האסור כגון ששתה יין או גילח או טימא עצמו וכו', חוץ מה שעבר מן הלאוין והעשין המיוחדים בנזיר, עוד עבר על לאו דבל יחל<sup>8</sup>, (במדבר ל פסוק ג) לא יחל דבריו ולוקה שתיים<sup>10</sup>, משום לאו המיוחד לאותו איסור שעובר עליו, ומשום לאו דבל יחל האמור בנדר איסור. וגם עובר על העשה<sup>11</sup> (במדבר שם פסוק ג) ככל היצא מפיו יעשה גו'.

לאחר<sup>12</sup> שהשלים הנזיר את ימי נזירותו, הוא מגלח את שיער ראשו, ומביא שלשה קרבנות – כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים, וזה נקרא "תגלחת הטהרה".

ושוחט החטאת תחלה, ואחר כך העולה, ואח"כ שלמים ואח"כ מגלח, ואחר כך נוטל הכהן את הזרוע בשלה מן האיל, וחלת מצה אחת מן הסל, ורקיק אחד ונותן על כפי הנזיר או הנזירה, ומניפן, ואחר כך הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים.

נזיר שנטמא למת בתוך ימי נזירותו, הרי זה סותר את כל הימים שמנה לנזירותו. לאחר שמטהר את עצמו מטומאתו, דהיינו לסוף שבעה ימים, הרי הוא מגלח את שערו ומביא קרבנות ביום השמיני, כבש לאשם, מלבד שתי תורים או שני בני יונה, אחד

<sup>5</sup> ל"ת רב – ר' בסה"מ

<sup>6</sup> ל"ת רט שם

<sup>7</sup> ל"ת רו רח

<sup>8</sup> ועיין במנחת חינוך שם אות ד שהסתפק במי שקיבל על עצמו נזירות לפחות משלושים יום (כגון שקיבל לעשרה ימים) שבכל זאת חל עליו נזירות שלשים שאין נזירות פחות משלושים, מנזירת הכתוב, אם עבר על הנזירות אחר הזמן שקיבל עליו (כגון אחר עשרה ימים) אפשר שאין לוקין משום לאו דלא יחל, כיון שבאמת לא קיבל עליו רק עשרה ימים או זמן קצוב, והתורה גזרה דנתקדש בקדושה זו יותר ממה שאמר, עד שלשים או עד הבאת קרבנותיו, וכיון שהוא יותר ממה שקיבל על עצמו, רק מנזירת הכתוב, א"כ לא שייך כלל לאו דבל יחל דברו, דלא דיבר כלל רק התורה אסרה עליו ועיין במס' נדרים ג' ע"ב דילפינן דנזיר עובר משום בל יחל מהיקישא ובלא זה לא הוה ידעינן, א"כ אפשר דוקא בכהאי גוונא דדיבר, ולא על מה שלא דיבר כלל, או אפשר כיון דהוא נזיר לגמרי איתקש, ואף בכהאי גוונא דלא דיבר עובר בבל יחל נזירות כיון דהוא נזיר ואיתקש לנדרים, וצ"ע

<sup>9</sup> ל"ת קנו בסה"מ

<sup>10</sup> ואם נטמא עובר על ארבעה לאוין, היינו בל יבא, ובל יטמא, ולא דבל יחל, ולא דבל תאחר כדלהלן

<sup>11</sup> עשה צד בסה"מ

<sup>12</sup> רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה א – ד

# הלכות הדף היומי

## מסכת נדרים

לחטאת ואחד לעולה, וזה נקרא "תגלחת הטומאה". אחר כך מתחיל הוא מחדש למנות את נזירותו כמניין הימים שקיבל עליו. וכל זמן שלא הביא קרבנותיו, אפילו זמן רב אחר מלאת ימי נזרו, כל דין נזירות עליו<sup>13</sup>, וחייב מלקות אם עושה דברים האסורים על הנזיר כמו בתוך הזמן, עד שיביא קרבנותיו, ואז הותר בדברים שנאסר בהם.

יכול אדם לקבל עליו נזירות לזמן מסוים, אבל אין נזירות פחות משלושים יום, כלומר אם אמר אדם: "הריני נזיר" ולא פירש לכמה זמן הוא מקבל עליו את הנזירות, חלים עליו כל דיני נזירות לשלושים יום. ואף אם פירש בנדרו זמן שהוא פחות משלושים יום, הרי הוא נזיר שלושים יום.

יכול אדם לקבל עליו כמה נזירות, כגון שיאמר: "הריני נזיר שנים", או: "הריני נזיר שלש", ובכגון זה הוא חייב בשנים או בשלש נזירות, שכל אחת מהן היא שלושים יום, דהיינו שלסוף כל שלושים יום הוא מגלח את שערו ומביא את קרבנותיו, ומתחיל למנות נזירות שנייה.

## ב. דנדר והוא בבית הקברות ... מאלתר חיילא עליה

מי שנדר<sup>14</sup> והוא בבית הקברות נזירות חלה עליו ואפילו שהיה שם כמה ימים אין עולין לו למנין שלושים ימי הנזירות.

ואם התרו בו שלא יזיר שם, לוקה אף משום לא תאחר<sup>15</sup> על שהייתו שם<sup>16</sup>, ואינו מגלח שערו כשיצא משם<sup>17</sup>, ואם נטמא שם בבית הקברות באחת מן הטומאות שהנזיר מגלח עליהן, אינו מגלח ואינו מביא קרבן טומאה.

י"א<sup>18</sup> שלוקה על עצם קבלת נזירותו וא"צ שהייה. וי"א<sup>19</sup> שאינו לוקה על עצם קבלת הנזירות, ללא שהייה.

<sup>13</sup> ועיין לעיל מש"כ בשם במנחת חינוך שהסתפק אולי אינו עובר על לאו דלא יחל כיון שעל זמן זה לא נזר אלא אסור רק מנזירת הכתוב וא"כ אינו מחלל דברו וה"ה כאן.

<sup>14</sup> רמב"ם הלכות נזירות פרק ו הלכה ח

<sup>15</sup> שהנזיר שטימא עצמו לוקה ארבע מלקות כדלהלן

<sup>16</sup> והחידוש בדין זה שלוקה על שהייתו שם דאף דלכאורה הוי לאו שאין בו מעשה מ"מ לוקה דזה שאינו יוצא ויושב שם מקרי מעשה, כמבואר בתוס' נזיר יד. ד"ה אילמא, וממילא דצריך לזה התראה דבלא התראה אין מלקות. ואח"כ השמיענו דאינו מגלח ואפילו נגע עוד בטומאה שהנזיר מגלח עליה אינו מגלח ואינו מביא קרבן, שזה אינו אלא כשנדר בטמא אח"כ. ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן יח סעיף ז

<sup>17</sup> על פי גרסת הכסף משנה שם

<sup>18</sup> דעת הראב"ד שם

<sup>19</sup> שאם אמרו לו לא תנזור והוא נדר שם בנזיר ולא שהיה למה ילקה הלא זהו לאו שאין בו מעשה, דבשלמא בשהייה אמרנו דזה שלא יצא ויושב שם הוי כמעשה, אבל כשלא שהה הרי אין כאן מעשה כלל, והראב"ד אולי ס"ל דעקימת שפתיו הוי מעשה, אמנם בדעת הרמב"ם נלע"ד ברור כמ"ש. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ט

# הלכות הדרה היומי

## מסכת נדרים

### ג. קם ליה בבל תאחר משום דקא מאחר נזירות דטהרה

נזיר טהור<sup>20</sup> שטמא עצמו לוקה אף משום לא תאחר לשלמו<sup>21</sup>, שהרי איחר נזירות טהרה<sup>22</sup> ועשה מעשה, וכן אם נדר בבית הקברות לוקה אף משום לא תאחר, הא למדת שהנזיר שטמא עצמו לוקה ארבע מלקיות משום לא יטמא ומשום לא יחל דברו ומשום לא תאחר לשלמו ומשום לא יבוא אם היתה ביאה וטומאה כאחת.

### ד. תגלחת אינה מעכבת מצות גילוח מיהא לא מיקיים

נזיר<sup>23</sup> שהביא קרבנותיו ולא גלח ראשו, אין התגלחת מעכבת אלא שותה ומטמא לערב, שמשזרק עליו אחד מן הדמים הותר, אף על פי שלא נתן על כפיו ולא הניף שכל דברים אלו למצוה ולא לעכב.

### ה. חטאת חלב שאין מתפיסה בנדר ועובר בבל תאחר

חטאת ואשם<sup>24</sup> אינן באין אלא על חטא, ואינן באין בנדר ונדבה, ולפיכך האומר הרי עלי חטאת או אשם, או שאמר הרי זו חטאת או אשם לא אמר כלום, היה מחוייב חטאת או אשם ואמר הרי זו לחטאתי או לאשמי או הרי המעות האלו לחטאתי או לאשמי דבריו קיימים.

### ו. הריני נזיר אפילו מן חרצן הוי נזיר לכל

האומר<sup>25</sup> הריני נזיר מן היין בלבד, או מן התגלחת בלבד או מן הטומאה בלבד ואפילו מן החרצנים לבד, כיון שנזר מן אחד מהדברים שאסורים לנזיר, הרי הוא נזיר גמור ואסור בכל הדברים, ויש לו דין נזיר לכל

<sup>20</sup> רמב"ם שם פרק ה הלכה כא

<sup>21</sup> ואפילו שנטמא בטומאה שאינו מגלח, נהי דאינו סותר ואינו מביא קרבנות ואינו מגלח, מ"מ הימים שהוא טמא, היינו שבעה ימים או אפילו יותר, כל זמן שלא הוזה ולא טבל, אינם עולים לו למנין נזירותו ומשלים נזירותו לאחר שיטהר. עובר על בל תאחר ג"כ, כי על כל פנים מאחר נזירות טהרה (מנחת חינוך שם אות ה)

<sup>22</sup> נראה דס"ל דאינהו פליגי ארב אשי ופסק כרב אשי משום דהוא מארי דתלמודא טפי, וגם בקרבנות י"ל דלא פליגי רב אשי אך זהו בכלל דיני בל תאחר דקרבנות ולכן גם הרמב"ם לא הזכיר זה. ערוך השולחן העתיד שם סימן יח סעיף ט

<sup>23</sup> רמב"ם שם פרק ה הלכה ה

<sup>24</sup> רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה ה

<sup>25</sup> רמב"ם הלכות נזירות פרק א הלכה ט

# הלכות הדף היומי

## מסכת נדרים

הענינים<sup>26</sup>, ואע"פ שלא היה בלבו רק דבר זה בלבד, מ"מ גזירת הכתוב היא דנודר מדבר אחד מדברים שאסורים לנזיר הוי נזיר גמור.

אבל אם אמר הריני נזיר מן הגרוגרת או מן הדבילה דבר שאין אסור לנזיר, אף על פי שאמר בלשון הריני נזיר, אינה חלה עליו נזירות כלל<sup>27</sup>.

דף ד:

### ז. ואם גילח על אחת משלשת יצא

כמבואר הנזיר בתגלחת טהרה שוחט החטאת<sup>28</sup> תחלה, ואחר כך העולה, ואח"כ שלמים ואח"כ מגלח, ואם גלח אחר ששחט החטאת או העולה יצא, ומבשל השלמים או שולקן ולוקח מן הרוטב של זבחי השלמים ונותן על השער ואח"כ משליכו לאש תחת דוד השלמים ואם השליכו תחת החטאת יצא.

### ח. האב מיפר נדרי בתו ובעל מיפר נדרי אשתו

כבר התבאר במסכת כתובות דף מז. שהאב מיפר שבועות ונדרי בתו<sup>29</sup> כל זמן שהיא קטנה או נערה, נדרים או שבועות<sup>30</sup> שיש בהם עינוי נפש או דברים שבינו לבינה<sup>31</sup>, אפילו נדרה על דעת רבים, ואפילו נתן לה אביה רשות לידור<sup>32</sup>. בגרה<sup>33</sup> או נשאת, שוב אינו יכול להפר, שכן כתיב בפרשת מטות (במדבר ל פסוק ד ו) וְאִשָּׁה כִּי תִדְרֹךְ נָדָר לִיקָנוֹ וְאֶסְרָהּ אֶסֶר בְּבֵית אָבִיהָ בְּנַעֲרֶיהָ וּגּו', וְאִם הָנִיא אָבִיהָ אֶתְּהָ בְּיוֹם שָׁמְעוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְאֶסְרָהּ אֶסְרָהּ עַל נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם וּגּו', הִנִּיא לָשׁוֹן הִפְרָה וְכָתִיב בַּתְרִיחַ לֹא יָקוּם וּגּו' וּבֵבִית

<sup>26</sup> ועיין במנחת חינוך שם אות ד שהסתפק שמ"מ אפשר שעל לאו דבל יחל אין לוקין רק אם עבר ועשה נגד מה שהוציא מפיו, כגון דנזר מיין לבד ושתה יין, אבל אם גילח או טימא עצמו עובר רק בלאו דנזיר ולא משום בל יחל וכמו שהסתפק גבי מי שעבר על נזירותו אחרי הזמן שאסר על עצמו.

<sup>27</sup> ואם אסור בדבר זה שפירש בתורת נדר, יש שיטות ואין כאן מקומו, עיין בש"ס נזיר ט' ע"א וברמב"ם כאן פ"א ה"י ובהשגת הראב"ד שם.

<sup>28</sup> רמב"ם שם פרק ח הלכה ב

<sup>29</sup> שו"ע ונו"כ יו"ד רלד א

<sup>30</sup> ש"ך ב

<sup>31</sup> ש"ך שם א

<sup>32</sup> ש"ך שם ד

<sup>33</sup> היינו ששה חדשים אחר שתביא ב' שערות כשהיא י"ב שנה ויום א'. ש"ך ה

# הלכות הדף היומי

## מסכת נדרים

אביה, משמע כל זמן שהיא ברשות אביה, דהיינו קטנה ונערה שהיא בידו להשיאה למי שירצה ולא בוגרת שאז אינה ברשותו.

### ט. נזירות האב מיפר נזירות בתו ובעל מיפר נזירות אשתו

נשים ועבדים<sup>34</sup> יש להן נזירות, והאב או הבעל מפר נזירות האשה אם רצה כשאר הנדרים<sup>35</sup>, אבל העבד יש לרבו לכופ אותו לשתות ולהטמא למתים ואם לא כפה אותו נוהג נזירות.

### י. בכולן עד שיאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך

כבר התבאר לעיל דף ב. שאם<sup>36</sup> אמר מודרני ממך או מופרשני ממך או מרוחקני ממך ולא סיים דבריו שאיני אוכל או שאיני אוכל לך, אינו נאסר לאכול עמו אלא נאסר רק במה שנשמע מהלשון, כגון, מודרני ממך שיבואר להלן דף ה. בעזה"ת שמשמע שלא ידבר עמו, מופרשני ממך משמע שלא ישא ויתן עמו, מרוחקני עמך שלא יעמוד בד' אמותיו וי"א<sup>37</sup> שאינו נדר כלל, כמו שיבואר להלן דף ה.

<sup>34</sup> רמב"ם שם פרק ב הלכה יז

<sup>35</sup> מיהו בנזירות שמשון כתוב בתשובת מבי"ט ח"ב סימן מ"ה דף כ"ב ע"ד תשובת ר"י בי רב שאין הבעל יכול להפר (ש"ך יו"ד סי' רלט ס"ק כח) ועיין משל"מ

<sup>36</sup> שו"ע ונו"כ יו"ד רו א

<sup>37</sup> עיין ש"ך שם ג